

Kopioitavissa opetuskäyttöön

Opettajalle/ohjaajalle:

Valitse tehtävistä ryhmällesi sopivimmat, kaikkia ei tarvitse tehdä eikä ole tarkoituksenmukaistakaan. Osa tehtävistä tehdään ennen esitystä ja osa esityksen katsomisen jälkeen. Voit muokata ja soveltaa tehtäviä haluamallasi ja ryhmällesi sopivalla tavalla. Vinkkeinä on eritasoisia tehtäviä.

Oppimateriaalia ja näytelmää voi hyödyntää äidinkielen ja ilmaisutaidon tuntien lisäksi esim. maantiedon, biologian, kemian, historian, ja yhteiskuntatieteen opetuksessa. Tästä näytelmästä on moneksi!

Oppimateriaalin on ideoinut ja koonnut Pia Hakala, Veera Perttula ja Tommi Kainulainen

Lue etukäteen (jos mahdollista): ”Teemestarin kirja”, kirj. Emmi Itäranta.

Ota selvää: mikä on dramaturgi? Mitä hän tekee työkseen?
Mitä tarkoittaa dramaturgia?

Näytelmän katsomisen jälkeen:

Miten tässä tapauksessa näytelmän käsikirjoitus poikkeaa kirjan tekstistä?

Keskeneräinen kohtaus ennen näytelmän katsomista:

Voit valita kahdesta kohtauksesta mieleisesi tai molemmat.

Muistathan ja muistutathan nuoria, että videoita koskee samat tekijänoikeudet kuin valmista näytelmääkin, eli näitä EI saa jakaa mihinkään eikä kellekään ulkopuoliselle, kiitos!

Katso YouTubesta

kohtaus 1:

https://youtu.be/O_JJTZ4qnDw

kohtaus 2:

<https://youtu.be/PEXq3K8gPzY>

Mieti, miten kohtaus jatkuu ja tee jatkosta oma versiosi.

Työskentelytavan voit itse päättää:

- tee video
- piirrä
- tee sarjakuva
- tee animaatio
- valokuvaa kohtaus
- tee käsikirjoitus

Halutessasi voit lähettää versioisi tai luokan version Ahaa Teatterille info@ahaateatteri.com

Kuinka kohtaus täydentyy valmiiksi esim. puku-, valo- ja äänisuunnittelun osalta?

Suunnittele asut näyttelijöille, voit miettiä kohtauksen valotilanteet sekä äänet.

Näytelmän katsomisen jälkeen:

- keskustele, miten oma/ryhmäsi näkemys poikkesi esityksessä nähtyyn.

Lue kohtaukset 1 ja/tai 2

KOHTAUS 1

Noria ja Sanja tulevat muovihaudalle ja ryhtyvät penkomaan sitä. Noria löytää CD-levyn joka on naarmuuntuneessa kuoressa.

NORIA
Cdr?

SANJA
Mitä?

NORIA
Niin tässä lukee: CDR. Mitäköhän tällä on tehty?

SANJA
Näytä.

Noria näyttää CD-levyä Sanjalle.

SANJA
Näyttää jonkin koneen osalta, ehkä se on vanhasta aurinkokennosta?

NORIA
Sinusta kaikki näyttää jonkin koneen osalta.

Sanja on heittämässä CD:tä pois.

NORIA
Ei, anna kun laitan sen talteen. Se on minusta kaunis.

Sanja tuhahtaa ja ojentaa CD:n takaisin Norialle, jatkaa kaivamista.

NORIA
Onko sinusta koskaan tuntunut omituiselta miten kaikki se mitä kaivamme esiin on joskus kuulunut jollekulle ja merkinnyt jotain? Ja miten paljon muovihaudasta löytyy entisteknologiaa, joka on helppo saada toimimaan?

SANJA
Mitä omituista siinä on?

NORIA
Koulussa ja kaikissa viestinkirjoissa väitetään, että entismaailman teknologia oli haurasta eikä sitä pystytä enää valmistamaan.

SANJA
Niinhän se olikin. Suurin osa siitä, mitä muovihaudoissa on, on pelkkää roinaa.

NORIA (*pyörittelee käsissään löytämänsä CD:tä*)
Haluaisin kaivautua muovihaudan pohjaan asti. Ehkä silloin ymmärtäisin entismaailmaa ja ihmisiä, jotka heittivät tämän kaiken pois.

SANJA

Ei maksa vaivaa ajatella heitä, Noria. Eivät hekään ajatelleet meitä.

NORIA (*heijastelee löytämällään CD:llä auringonsäteitä katsomoa kohti*)

Olen yrittänyt olla ajattelematta, mutta heidän entismaailmansa vuotaa meidän nykyismaailmaamme. Vuosiko meidän maailmamme koskaan heidän maailmaansa? Kuvittelen yhden heistä seisomaan virtaavan joen äärelle, ja jokin, mitä ei ole vielä ollut, vuotaa hänen ajatuksiinsa. Haluaisin ajatella, että hän kääntyy ja menee kotiin ja tekee yhden asian toisin sinä päivänä sen vuoksi, mitä on kuvitellut, ja sen jälkeen seuraavana päivänä, ja taas sitä seuraavana.

SANJA

Minusta hän kääntyy pois, eikä tee mitään toisin... (*löytää jotakin kiinnostavaa*) Ha!

Sanja nostaa esiin suorakaiteen muotoisen muovilaatikon, molemmissä päissä on syvennys jota peittää pienisilmäinen metalliverkko.

NORIA

Löysitkö jotain?

SANJA

Kaiuttimet. Olen nähnyt samanlaisia muissa entisteknologian laitteissa. Tällä on kuunneltu jotain. Katson josko saan tämän toimimaan pajalla...

Sanja on menossa, kääntyy sitten.

SANJA

Noria, siitä maksusta... voisitko tuoda osan jo tänään... Minja on...

NORIA

Tuon kaksi ensimmäistä leilillistä iltapäivällä.

Sanja nyökkää ja menee. Noria laittaa löytämänsä CD:n löytörasiaansa.

KOHTAUS 2

Noria menee Sanjan luokse.

NORIA

Sanja? Sanja oletko täällä?

Sanja nousee yhtäkkiä ylös työpajansa alta.

SANJA

Hei Noria.

NORIA

En nähnyt sinua. Luulin että täällä ei ole ketään.

SANJA

Äh. Kulusin vain työpajani alla... Olen niin pahoillani. Otan osaa. Mitä asiaa sinulla on?

NORIA

Sain tämän paketin, sisällä oli vain tämä viestin, ei kirjettä ei mitään. Mutta viestin ei toimi.

SANJA

Näyttää siltä että siitä on vaan lataus lopussa, tämä on vanhaa mallia, eikä käynnisty uudestaan automaattisesti auringossa jos on päässyt sammumaan. Odota hetki.

Sanja kytkee viestimen aurinkogeneraattoriinsa. Noria painaa viestimeen sormensa.

VIESTIN

Kansalainen: Aino Harjama, syntymäpaikka: Xinjing.

NORIA

Tässä on jotain vikaa. Se ei tunnista minua.

SANJA

Anna minä kokeilen.

Sanja painaa viestimeen sormensa.

VIESTIN

Kansalainen: Sanja Valama, syntymäpaikka Kuusamo.

Sanjan ilme on mieteliäs, sitten se kirkastuu.

SANJA

Nerokasta. Väärennetty viestinpassi! Se on ohjelmoitu yhdistämään väärät henkilötiedot sinun tunnistejälkeesi. Mutta kenen tahansa muun käsissä se on aivan tavallinen viestin. Olen aina miettinyt, pystyisikö tunnistesuojauksen jotenkin murtamaan. Minulla on ajatus siitä. Pystyisin ehkä samaan.

NORIA

Täällä on viesti.

ÄITI (viestimestä)

Noria, jos tämä tavoittaa sinut, on tärkeää, että teet niin kuin pyydän. Sinun ei ole turvallista jäädä sinne missä olet. Ota yhteyttä Boliniin. Hän auttaa sinua hankkimaan junalipun. Kun tiedät milloin olet tulossa, lähetä minulle viesti tätä viestintä käyttäen. Älä käytä toista viestintä, vaan jätä se jälkeesi, kun lähdet kotoa. Toivon näkeväni sinut pian.

Sanja ja Noria ovat vaiti.

SANJA

Aiotko mennä?

NORIA

En tiedä. Jos äiti pyytää minua tulemaan, se tarkoittaa, että Xinjingissä on sodasta huolimatta suhteellisen turvallista.

SANJA

Oletko kuullut? Se harmaaksi rapattu talo, jonka ovesa oli sininen ympyrä. Asukkaita ei ollutkaan viety pois, niinkuin kaikki luulivat. Sotilaat toimittivat heille juuri sen verran vettä ja ruokaa, että he pysyivät hengissä. Tänä aamuna heidät pakotettiin ulos ja... heidät teloitettiin.

NORIA

Oletko varma?

SANJA

Isä näki sen. Hän näki miten sotilaat raahasivat asukkaat ulos ja... Tätäkö se on tästä lähtien? Kuka tahansa voidaan teloittaa omalla pihallaan tai vangita omaan kotiinsa milloin vain?

NORIA

Se loppuu. Sen täytyy loppua.

SANJA

Entä jos se ei lopu. Ihmiset eivät lakkaa tarvitsemasta vettä. He joutuvat rakentamaan laittomia vesijohtoja henkensä uhalla. Minä --

Sanja keskeyttää, vilkaisee vaivihkaa pöytänsä alle. Noria yhdistää langat.

NORIA

Sitäkö sinä olit tekemässä? Se on työpajasi alla, eikö olekin. Oletko päästäsi sekaisin? Tajuatko, miten vaarallista sinun on rakentaa laitonta vesijohtoa? Jos vesipartiot löytävät sen ---

SANJA

Vesikiintiö ei riitä meille, eikä meillä ole varaa ostaa enempää. Isä on onnistunut järjestämään niin, että saa osan palkastaan vetenä, mutta joskus se näyttää siltä kuin siinä olisi uitettu likaisia alusvaatteita. Ja pikkusiskoni Minja... hän ei ole kunnossa. Mikään ruoka ei pysy sisällä, ja meidän on ollut mahdotonta saada kaikkia hänen vaippojaan pestyä. Eikä...

NORIA

Lopeta. Älä mene enää lähellekään vesijohtoa.

SANJA

Sinun ei ole selvästikään koskaan tarvinnut valita joudutko vankilaan vesirikoksesta vai annatko perheesi kuolla janoon.

Sanjaa itkettää.

SANJA

Anteeksi.

NORIA

Älä ole hölmö.

Noria väistelee Sanjan katsetta.

SANJA

Anna anteeksi, Noria. En tarkoittanut...

NORIA

Paljonko tarvitset?

SANJA

Noria --

NORIA

Paljonko?

SANJA

Paljon enemmän kuin mihin sinulla on varaa. Kaksi leiliä päivässä.

NORIA

Tuon ne sinulle.

SANJA

Tarvitset vetesi itse. Et voi.

NORIA

Kyllä voin.

SANJA

Ei sinullakaan ole vettä vaikka muille jakaa.

Noria horjuu hetken päätöksensä kanssa.

NORIA

Tule. Haluan näyttää sinulle jotain.

1. Ennen näytelmän katsomista pohdittavia kysymyksiä luettujen kohtausten pohjalta:

Mitä aiheita kohtauksista nousee esiin?
Millaisia elämänarvoja/periaatteita/sääntöjä kohtauksissa esiintyy?
Oletko itse pohtinut joskus samanlaisia asioita?
Noudatatko itse joitain mainittuja periaatteita?
Onko sinulla omaa "elämänfilosofiaa"?

Mistä luulet tämän näytelmän kertovan?
Mitä sinulle tulee mieleen näytelmän nimestä *VEDEN MUISTI*?
Mitä nimi voisi tarkoittaa?

Mitä tietoa saat tekstin perusteella henkilöiden välisistä suhteista?
Miten henkilöt suhtautuvat toisiinsa?

Millaisilta henkilöiltä Noria, Sanja tai äiti mielestäsi vaikuttavat?
Minkälainen kukin henkilö voisi olla luonteeltaan?
Miltä hän voisi näyttää, miten pukeutua jne.?
Minkä ikäinen hän voisi olla?
Mistä hän voisi haaveilla?
Millaisia pelkoja hänellä voisi olla?
Entä millaisia päämääriä?
Mihin hän pyrkii, mitä tavoittelee?
- Luokka voidaan esimerkiksi jakaa kolmeen ryhmään ja jokainen ryhmä pohtii kysymyksiä yhden henkilön kannalta. Tämän jälkeen ryhmät esittelevät omat henkilönsä muille.

Kuka henkilöistä on mielestäsi kiinnostavin?
Kuka muistuttaa eniten sinua itseäsi?
Kehen mieluiten haluaisit tutustua/kenen kanssa haluaisit ystäväystyä?
Miksi juuri hän?
- Nyt ryhmät voidaan jakaa uudestaan kiinnostuksen mukaan, ja ryhmäläisille annetaan tehtäväksi seurata/tarkkailla erityisesti "omaa henkilöään" esityksessä.

2. Näytelmän katsomisen jälkeen pohdittavia kysymyksiä/tehtäviä:

Yhteisesti pohdittavaa:

Kuka oli näytelmän päähenkilö?
Mistä näytelmä kertoi?
Oliko näytelmä odotustesi mukainen?
Mikä oli erilaista, mikä sellaista kuin odotitkin?
Mikä kohtaus tai tapahtuma jäi parhaiten mieleesi?
- Miksi?
Millaisia vaikeuksia näytelmän nuoret kohtasivat?

Ryhmissä pohdittavaa:

Oliko tarkkailtavaksi valitsemasi henkilö sellainen, kuin etukäteen kuvittelit?
Mikä oli yllättävää, mikä odotettavaa?
Mitä "omalle henkilöllesi" tapahtui näytelmässä?
Mihin hän pyrki?
Pääsikö hän tavoitteisiinsa?
Oliko loppu onnellinen hänen kannaltaan?
Mitä luulet hänelle tapahtuvan tämän jälkeen?
Millainen tulevaisuus hänellä voisi olla?
Mitä haluaisit sanoa hänelle?
- Voidaan pohtia ensin ryhmissä, ja sitten jakaa muille.

Kyseenalaista: vapaata keskustelua vallasta, vallanpitäjistä, piilovallasta.

Seuraavat lainaukset löytyvät myös käsiohjelmasta, mietittävää ja pohdittavaa ohjaaja Tommi Kainulaiselta:

1. "Uskon, että vaikeita valintoja on tehtävä jokaisena päivänä, siitä huolimatta että hyvin tietää, ettei mitään palkkioita ole."

Tähän sisältyy koko ilmastonmuutokseen ja ihmisyyteen liittyvä problematiikka. Ihmisluonne on valitettavasti sellainen, että sille on hyvin hankala luopua jo saavutetusta elintasosta tulevien sukupolvien ja maapallon tulevaisuuden hyväksi. Silti dramaattisia toimia ilmastonlämpenemisen pysäyttämiseksi tarvittaisiin tänään, jotta tulevaisuuden lapsilla olisi turvallinen paikka elää. Mistä olisit itse valmis luopumaan niiden hyväksi joita et koskaan tapaa?

2. "Hiljaisuutta ei tarvita kesyjä asioita kahlitsemaan."

Vapaasti levitettävä informaatio on vaarallista valtaa pitävälle. Väkivalloin valtaa pitävät ovat aina halunneet vastata siitä, mitä informaatiota hallitseville annetaan, on se sitten kirjojen polttamista, mediaan vaikuttamista tai rajoitettua internetin käyttöä.

Nykypäivänä elämme toisaalta tilanteessa, jossa informaation puutteen on korvaamassa tarkoituksellisesti harhaanjohtava tieto. Oletko joutunut viime aikoina kyseenalaistamaan jotain, mitä olet aiemmin pitänyt varmana totuutena? Kenen etua olisi palvellut, jos tieto olisi pysynyt salassa?

3. "Epätäydellisyys, kuluminen ja muutos kuuluvat teetaitoon ja niille oli annettava yhtä suuri arvo kuin täydellisyydelle ja pysyvyydelle."

Tehdasvalmisteinen, uusi ja kaupasta hankittu tuote on meille monesti arvokkaampi kuin itsetehty, kierrätetty ja korjattu. Yhteiskuntamme perustuu kulutukselle ja siksi uudelle annettu arvo on ymmärrettävästi suurempi. Mutta mitä jos olisikin päinvastoin? Mitä jos suurin arvo olisi sillä, että hankkisimme kestäviä, korjattavia ja kierrätetyistä materiaaleista valmistettuja tuotteita? Oletko joskus hankkinut jotain vain siitä ilosta, että se on uusi?

Anna palautetta tai tee näytelmäarvostelu:

Mistä näytelmä kertoi: mitä tapahtui juonen tasolla? Minkälaisia teemoja siitä voi nostaa esiin?

Millä keinoin esityksessä pidettiin yllä jännitettä?

Miten esitys oli rytmitetty?

Miten teatteritilaa oli hyödynnetty?

Miten näyttelijät onnistuivat? Jäikö mieleesi joitain erityisen onnistuneita yksityiskohtia? Kerro roolihahmoista ja niiden esittäjistä.

Mitä yllättävää esityksessä oli?

Mistä erityisesti pidit, mihin petyit?

Miten lavastus, äänet, valot ja puvustus sopivat näytelmään, ja millaista tunnelmaa ne loivat? Kerro ohjauksesta, lavastuksesta, puvustuksesta, musiikista ja äänistä sekä valosuunnittelusta sekä perustele näkemyksesi havainnoillasi.

Miten sinä ja/tai yleisö reagoitte?

Tämän arvostelun voit lähettää info@ahaateatteri.com

tai voit vastata myös palautelomakkeeseemme nettisivuillamme:

<https://www.ahaateatteri.com/lomake.html?id=24039>

LINKKEJÄ

Netistä löytyy luonnonsuojeluun ja kierrätykseen liittyen valtavasti materiaalia, emme lähteneet erikseen keksimään uusia tehtäviä vaan keräsimme tähän joitakin linkkejä:

Muovin kierrätys, tehtäviä:

<https://muovienkierratys.wordpress.com/tehtavia/>

Vesioppitunti, WWF:

<https://wwf.fi/mediabank/1333.pdf>

Tarinoita muuttuvalta planeetalta, WWF:

<https://wwf.fi/mediabank/4692.pdf>

Vesi ja vesiensuojelu Suomessa, EDU:

http://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/aihekokonaisuudet/kestava_kehitys/teemoja/vesi_ja_elam_anlaatu/vesi_ja_vesiensuojelu_suomessa

Maailman koulu, linkkilista erilaisiin tehtäviin:

<http://www.maailmankoulu.fi/node/66>

Ulkona oppimisen, ympäristökasvatuksen ja kestävän elämäntavan materiaalipankki:

<https://mappa.fi/fi/etusivu> <https://mappa.fi/selaa.php?asiasana=940>

OPH, kestävä elämäntapa:

http://www.oph.fi/download/46869_Kestava_elamantapa.pdf

Luontoliitto, Muoviton meri:

<http://www.luontoliitto.fi/itameri/muoviton-meri>

kuva Jari Kivelä, Sanja- Jenni Helenius, Noria- Satu Lemola